

مشروح مذاکرات شورای نگهبان

عنوان

جلسه مورخ ۱۳۹۶/۰۶/۲۲ شورای نگهبان

شماره مسلسل: ۱۳۹۸۰۰۲۴

تاریخ: ۱۳۹۸/۰۷/۲۸

پژوهشکده شورای نگهبان

شناسنامه

عنوان:

مشروح مذاکرات شورای نگهبان
جلسه مورخ ۱۳۹۶/۰۶/۲۲ شورای نگهبان

ویراستار و مستندساز:

محمد صالحی

بازبین:

محمد میثم نداف پور

ناظر علمی:

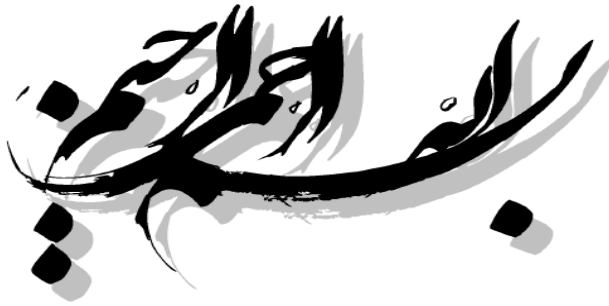
کاظم کوهی اصفهانی

گروه تدوین نظرات و مبانی آراء شورای نگهبان

شماره مسلسل: ۱۳۹۸۰۰۲۴

تاریخ انتشار: ۱۳۹۸/۰۷/۲۸

پژوهشکده شورای نگهبان

جلسه مورخ ۱۳۹۶/۰۶/۲۲ شورای نگهبان

فهرست مطالب

۲ مقدمه
۳ طرح ترویج کتابت قرآن کریم به رسم الخط مفاخر ملی
 لایحه موافقتنامه همکاری در زمینه حفظ نباتات و قرنطینه گیاهی بین دولت جمهوری اسلامی ایران و دولت جمهوری آذربایجان
۶ لایحه موافقتنامه همکاری‌های اقتصادی بین دولت جمهوری اسلامی ایران و دولت جمهوری اسلوونی
۱۶

مقدمه

بر اساس اصل (۹۴) قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران، کلیه مصوبات مجلس شورای اسلامی از نظر انطباق با موازین اسلام و قانون اساسی به وسیله شورای نگهبان مورد بررسی قرار می‌گیرد و در صورت مغایرت برای تجدیدنظر به مجلس بازگردانده می‌شود. همچنین به موجب اصل (۸۵) قانون اساسی، مجلس شورای اسلامی می‌تواند تصویب اساسنامه‌ی سازمان‌ها، شرکت‌ها و مؤسسات دولتی یا وابسته به دولت را به کمیسیون‌های ذی‌ربط مجلس یا هیئت وزیران واگذار کند که در این صورت، این اساسنامه‌ها نیز باید به لحاظ عدم مغایرت با شرع و قانون اساسی به تأیید شورای نگهبان برسند. علاوه بر این، به موجب اصل (۴) قانون اساسی، کلیه قوانین و مقررات مدنی، جزایی، مالی، اقتصادی، اداری، فرهنگی، نظامی، سیاسی و غیر اینها باید بر اساس موازین اسلامی باشد. این اصل بر اطلاق یا عموم همه اصول قانون اساسی و قوانین و مقررات دیگر حاکم است و تشخیص این امر بر عهده‌ی فقهای شورای نگهبان است. تفسیر قانون اساسی نیز به موجب اصل (۹۸) قانون اساسی، بر عهده‌ی شورای نگهبان قرار گرفته است.

در راستای اجرای این اصول، کلیه مصوبات مجلس، اساسنامه‌ی سازمان‌ها و مؤسسات دولتی یا وابسته به دولت و استفساریه‌های مربوط به اصول قانون اساسی در جلسات شورای نگهبان مورد بررسی فقهی و حقوقی قرار گرفته و سرانجام در قالب نظریه شورای نگهبان به مراجع مربوطه اعلام می‌شود. بدین‌سان، مشروح مذاکرات جلسات شورای نگهبان به جهت محتوای علمی قابل استفاده‌ی آن برای احاد علاقه‌مندان به این مباحث، به ویژه پژوهشگران و صاحب‌نظران حوزوی و دانشگاهی از اهمیت ویژه‌ی برخوردار است.

با عنایت به تأکیدات رهبر معظم انقلاب اسلامی مبنی بر ضرورت انتشار مشروح مذاکرات شورای نگهبان، گروه تدوین نظرات و مبانی آرای شورای نگهبان، به‌عنوان یکی از شرح وظایف خویش در پژوهشکده شورای نگهبان، آماده‌سازی متون مذاکرات جلسات شورای نگهبان برای انتشار عمومی را در دستور کار دارد. این مهم، در چند مرحله به شرح زیر انجام می‌پذیرد: پس از پیاده‌سازی فایل‌های صوتی جلسات شورای نگهبان، این متون در اختیار کارشناسان گروه قرار می‌گیرد تا از لحاظ فنی و ادبی ویرایش شده و در صورت لزوم، اظهارات اعضای شورا مستندسازی شود. سپس متون ویرایش و مستندسازی شده از لحاظ صحت، اتقان و انطباق با محتوای متون اولیه و همچنین از جهت ویرایشی، مورد بازبینی قرار می‌گیرد. در نهایت، متون بازبینی شده بار دیگر از جهات مذکور توسط ناظران علمی پروژه، به طور دقیق، از جهت شکلی و محتوایی بررسی می‌شود و سپس منتشر می‌گردد.

پژوهشکده شورای نگهبان امیدوار است با تولید و عرضه‌ی این مجموعه، علاوه بر حرکت در جهت تحقق بخشی از منویات مقام معظم رهبری، خواسته‌ی جامعه‌ی علمی کشور و همچنین مراکز سیاست‌گذاری، تقنینی و اجرایی کشور را پاسخ گفته باشد. مسلماً انتشار و عرضه‌ی چنین آثار علمی می‌تواند ثمره‌ی بیش از سی سال مجاهدت و تلاش شورای نگهبان در پاسداری از شرع و قانون اساسی را در اختیار کلیه علاقه‌مندان، به ویژه محافل علمی و پژوهشی، اعم از دانشگاهی و حوزوی قرار دهد و به غنی‌تر شدن هر چه بیشتر مباحث فقهی و حقوقی در کشور کمک کند.

طرح ترویج کتابت قرآن کریم به رسم الخط مفاخر ملی

آقای جنتی - دستور اول: «طرح ترویج کتابت قرآن کریم به رسم الخط مفاخر ملی»^(۱) ماده واحده - از تاریخ لازم الاجراء شدن این قانون، دولت و دیگر نهادهای متولی مجازند در ترویج فرهنگ قرآنی برای چاپ و اهداء قرآن کریم از اعتبارات دولتی، کتابت های برجسته مفاخر ملی مانند مرحوم میرزا احمد نیریزی را مورد حمایت و ترویج قرار دهند.

تبصره - دولت مجاز است در جهت اجرای این قانون هر ساله به بخش های غیردولتی از یارانه های موجود برای چاپ و نشر قرآن مورد نظر اختصاص دهد.
آقای علیزاده - اکثریت آقایان [مجمع مشورتی فقهی] قم فرموده اند که این مصوبه خلاف شرع است.^(۲)

آقای شبزنده دار - بله، در مجمع بعضی آقایان می گفتند که این قرآنی که به نحو تشریفاتی چاپ می شود، [استفاده از بیت المال برای چاپ آنها محل اشکال است]. بعضی از آقایان در مجلس خبرگان رهبری می گفتند که یک قرآنی به ما هدیه داده اند که وزنش چند کیلو است و این قدر سنگین است که اصلاً نمی شود [آن را دست گرفت و] خواند. فقط به درد این می خورد که بگذاریم ...
آقای مدرسی یزدی - ... برای جهیزیه ی عروس استفاده کنند!

۱. طرح ترویج کتابت قرآن کریم به رسم الخط مفاخر ملی در تاریخ ۱۳۹۶/۶/۸ با اصلاحاتی به تصویب مجلس شورای اسلامی رسید. این مصوبه، مطابق با روند قانونی پیش بینی شده در اصل (۹۴) قانون اساسی طی نامه ی شماره ۲۵۹/۴۸۰۶۲ مورخ ۱۳۹۶/۶/۱۱ به شورای نگهبان ارسال شد. شورای نگهبان پس از بررسی این مصوبه در جلسه ی مورخ ۱۳۹۶/۶/۲۲، نظر خود مبنی بر عدم مغایرت این مصوبه با موازین شرع و قانون اساسی را طی نامه ی شماره ۹۶/۱۰۲/۲۵۴۲ مورخ ۱۳۹۶/۶/۲۲ به مجلس شورای اسلامی اعلام کرد.

۲. «نظر اکثر اعضاء این بود که در صورتی که اطلاق این طرح شامل تجویز چاپ و نشر قرآنی گردد که عمدتاً جنبه تشریفاتی داشته و از آن استفاده معهود نمی شود، استفاده از اعتبارات دولتی و بیت المال برای این گونه موارد دارای ایراد بوده و لذا ماده واحده دارای ایراد است.» (نظر کارشناسی مجمع مشورتی فقهی شورای نگهبان، شماره ۱۵۱/ف/۹۶ مورخ ۱۳۹۶/۶/۲۰، قابل مشاهده در نشانی yon.ir/vt8p6)

آقای شبزنده‌دار - بله، خب آیا هزینه کردن از بیت‌المال برای این کار جایز است؟ یعنی اطلاق این مصوبه که واقعاً چاپ این طور قرآن‌های تشریفاتی را با پول بیت‌المال اجازه می‌دهد، مشکلی ندارد؟

آقای جنتی - این مصوبه که بحثی از کیفیت چاپ نکرده است.

آقای شبزنده‌دار - نه، این ماده واحده اطلاق دارد دیگر؟ می‌گوید مجاز است.

آقای علیزاده - حضرت آیت‌الله شبزنده‌دار، ببینید؛ بالاخره یک عده‌ای از مردم این قرآن‌ها را به عنوان همان تشریفات هم نگه می‌دارند. حالا اینجا گفته‌اند به جای اینکه قرآن به خط عثمان‌طه را نگه بدارند، می‌خواهند یک قرآن با رسم‌الخط یک شیعه و یک ایرانی را نگه بدارند؛ می‌گویند این قرآن با این رسم‌الخط را به جای آن قرآن چاپ کنید. این مصوبه، برای حمایت از این موضوع است.

آقای شبزنده‌دار - نه، باید قرآن‌هایی چاپ کنند که قابل قرائت است؛ قابل حمل و نقل است.

آقای مدرسی یزدی - حالا در این مصوبه که چیزی در این مورد نگفته‌اند.

آقای شبزنده‌دار - نه، ولی اطلاقش شامل این موارد هم می‌شود.

آقای مدرسی یزدی - خب با این حساب، این ماده واحده خیلی اطلاق‌های دیگر هم دارد؛ مثلاً اینکه بدهیم قرآن را کافر بنویسد. آیا شما به چنین اطلاقی هم اشکال وارد می‌کنید؟!

آقای شبزنده‌دار - خب بله، آنها هم اشکال دارد.

آقای مدرسی یزدی - پس بنابراین این مصوبه [از آن جهت اطلاق ندارد؛ چون] در مقام بیان آن جهت نیست.

آقای شبزنده‌دار - چرا؛ در مقام بیان که هست؛ چون این رسم است که این کار را می‌کنند.

آقای مدرسی یزدی - در مقام بیان آن جهت که نیست؛ نگفته است که مثلاً در هزینه‌ها اسراف هم بکنید.

آقای شبزنده‌دار - نه، مواردی مثل اسراف معلوم است.

آقای جنتی - آقای شبزنده‌دار، کمبود وقت داریم.

آقای شبزنده‌دار - این مطلب یک واقعیت است که در مجمع فقهی گفته شده است و

ما هم وظیفه داریم در اینجا آن را بگوییم.

آقای جنتی - این بحث به نتیجه نمی‌رسد. این نظر مجمع فقهی در اینجا طرفدار ندارد.

آقای شب‌زنده‌دار - حالا اگر می‌گویید طرفدار ندارد که خوب بگذریم.

آقای جنتی - خیلی خوب، به نظر من اگر می‌خواهید رأی بگیرید، رأی بگیرید.

آقای علیزاده - حضرات آقایانی که اطلاق این ماده واحده را خلاف شرع می‌دانند، رأی بدهند.

آقای شب‌زنده‌دار - من به این مصوبه اشکال می‌گیرم.

آقای مدرسی یزدی - ببینید؛ من یک کلمه عرض می‌کنم. این مصوبه از حیث ترویج فرهنگ قرآن است. حالا قطعاً چند کیلو شدن وزن قرآن که ترویج فرهنگ قرآنی نیست. اگر فرضاً یک جایی هم این موضوع به صورت تشریفاتی باشد و واقعاً هدف، ترویج فرهنگ قرآنی باشد و حرام دیگری کنارش نباشد، خوب معلوم است که آن هم عیبی ندارد.

آقای علیزاده - خیلی خوب، حضرات آقایانی که مصوبه را خلاف قانون اساسی می‌دانند، رأی خود را اعلام بفرمایند. دستور بعدی را بخوانیم.^(۱)

۱. نظر شماره ۹۶/۱۰۲/۲۵۴۲ مورخ ۱۳۹۶/۶/۲۲ شورای نگهبان: «عطف به نامه شماره ۲۵۹/۴۸۰۶۲ مورخ ۱۳۹۶/۶/۱۱، طرح ترویج کتابت قرآن کریم به رسم الخط مفاخر ملی مصوب جلسه مورخ هشتم شهریورماه یکهزار و سیصد و نود شش مجلس شورای اسلامی در جلسه مورخ ۱۳۹۶/۶/۲۲ شورای نگهبان مورد بحث و بررسی قرار گرفت که مغایر با موازین شرع و قانون اساسی شناخته نشد.»

لایحه موافقتنامه همکاری در زمینه حفظ نباتات و قرنطینه گیاهی بین دولت جمهوری اسلامی ایران و دولت جمهوری آذربایجان

منشی جلسه - دستور بعدی «لایحه موافقتنامه همکاری در زمینه حفظ نباتات و قرنطینه گیاهی بین دولت جمهوری اسلامی ایران و دولت جمهوری آذربایجان»^(۱) است.

آقای جنتی - این موافقتنامه را هم لازم نیست از اول تا آخرش را در جلسه بخوانیم. به هر جایی از این موافقتنامه که اشکال دارید، اشکالش را بفرمایید.

آقای علیزاده - حضرات آقایان این موافقتنامه را مطالعه فرموده‌اند؟

آقای شب‌زنده‌دار - بله، فقط چند جایش مخالف اصل پانزدهم قانون اساسی است.

آقای مدرسی یزدی - بله، حداقل دو جای موافقتنامه یا بیشتر، این ایراد را دارد.

آقای شب‌زنده‌دار - یکی کلمه‌ی «ژرم‌پلاسم» است که در ماده (۱) آمده است.

آقای علیزاده - خب اگر اشکال شرعی یا قانون اساسی ندارید، این دو مورد را تذکر بدهیم.

آقای شب‌زنده‌دار - یک سؤال هم در خصوص ماده (۴) داریم.

۱. لایحه موافقتنامه همکاری در زمینه حفظ نباتات و قرنطینه گیاهی بین دولت جمهوری اسلامی ایران و دولت جمهوری آذربایجان در تاریخ ۱۳۹۵/۱۱/۶ به تصویب هیئت وزیران رسید. این لایحه، پس از ارسال به مجلس شورای اسلامی نهایتاً در تاریخ ۱۳۹۶/۶/۷ با اصلاحاتی به تصویب نمایندگان رسید و مطابق با روند قانونی پیش‌بینی شده در اصل (۹۴) قانون اساسی طی نامه‌ی شماره ۲۴۱/۴۷۹۷۸ مورخ ۱۳۹۶/۶/۱۱ به شورای نگهبان ارسال شد. این مصوبه، در مجموع در دو مرحله بین شورای نگهبان و مجلس شورای اسلامی رفت و برگشت داشته است. شورای نگهبان این مصوبه را در مرحله‌ی اول رسیدگی در جلسه‌ی مورخ ۱۳۹۶/۶/۲۲ و در مرحله‌ی دوم در جلسه‌ی مورخ ۱۳۹۶/۹/۸ بررسی کرد و نظر خود مبنی بر مغایرت برخی از مواد این مصوبه با موازین شرع و قانون اساسی را به ترتیب طی نامه‌های شماره ۹۶/۱۰۲/۲۵۴۴ مورخ ۱۳۹۶/۶/۲۲ و ۹۶/۱۰۲/۳۳۹۲ مورخ ۱۳۹۶/۹/۹ به مجلس شورای اسلامی اعلام کرد. در نهایت، با اصرار مجلس شورای اسلامی بر مصوبه‌ی خود و عدم تأمین نظر شورای نگهبان در جلسه‌ی علنی مورخ ۱۳۹۶/۱۰/۲۴ مجلس، این مصوبه بر اساس اصل (۱۱۲) قانون اساسی به مجمع تشخیص مصلحت نظام ارسال شد. این موضوع در دستور جلسه‌ی مورخ ۱۳۹۷/۸/۱۹ مجمع تشخیص مصلحت نظام مطرح شد و «مصلحت مورد نظر مجلس شورای اسلامی، عیناً برای مدت پنج سال مورد تأیید قرار گرفت» و طی نامه‌ی شماره ۹۷۱۲۹/۱۰۱ مورخ ۱۳۹۷/۸/۲۰ برای طی مراحل قانونی، به مجلس شورای اسلامی اعلام شد.

آقای جنتی - مجمع مشورتی فقهی به دو موضوع اشکال کرده است؛ یکی از نظر اینکه اصطلاحات خارجی در این موافقتنامه به کار رفته است، که گفته‌اند خلاف اصل (۱۵) قانون اساسی است.^(۱)

آقای علیزاده - درست است. می‌گویم اگر آقایان اشکال ماهیتی به این مصوبه ندارند، این دو مورد را تذکر می‌دهیم.

آقای مدرسی یزدی - چرا؟ خب اشکال اصل (۱۵) دارد دیگر.

آقای جنتی - این را تذکر می‌دهیم و می‌گوییم این خلاف اصل (۱۵) قانون اساسی است.

آقای علیزاده - می‌گوییم معادل فارسی‌اش را بنویسید.

آقای مدرسی یزدی - نه، اشکال مغایرت با قانون اساسی بگیرد.

آقای جنتی - بله، اینکه معلوم است. این روشن است.

آقای علیزاده - خیلی خب، اشکال می‌گیریم تا به مجلس برگردد و اصلاحش کنند و یک بار دیگر به شورا برگردد.

آقای مدرسی یزدی - برود که خوب توجه داشته باشند تا دفعات بعدی این کار را تکرار نکنند، مگر اینکه واقعاً کلمه‌ای معادل فارسی نداشته باشد.

آقای علیزاده - خیلی خب، حالا سؤال دیگری ندارید؟

آقای مدرسی یزدی - الآن من نمی‌دانم معنای برخی از این کلمات دقیقاً چیست؟ «ژرم پلاس» چیست؟

آقای اسماعیلی - ما معمولاً در این موارد می‌نویسیم در صورتی که معادل دارد، معادل آن را بنویسید.

۱. «ماده (۱)، بند (الف): ... استفاده از واژه «ژرم پلاس» خلاف اصل پانزده قانون اساسی بوده و لازم است معادل فارسی آن مانند «منابع ژنتیکی گیاهی» به کار گرفته شود.

ماده (۴)، بند (۲)، بخش (پ): ... ظاهراً استفاده از کلمه «بیولوژیکی» خلاف اصل پانزدهم قانون اساسی بوده و مناسب است کلمات هم‌معنای آن مانند «زیست‌شناختی» یا «علوم‌زیستی» به کار گرفته شود.

ماده (۴)، بند (۳): ... آیا تصرف و معدوم نمودن محموله‌های وارداتی گیاهان و فرآورده‌های گیاهی در موارد غیر دولتی بدون اذن مالک آنها جایز می‌باشد؟ اگرچه اجازه ورود ندادن برای مصالح عامه بلاشکال است.» نظر کارشناسی مجمع مشورتی فقهی شورای نگهبان، شماره ۹۶/ف/۱۵۱ مورخ ۱۳۹۶/۶/۲

قابل مشاهده در نشانی زیر:

آقای شبزنده‌دار - خود کلمه‌ی «کنوانسیون» هم ایراد اصل (۱۵) دارد.

آقای مدرسی یزدی - بله، خود لفظ «کنوانسیون» هم مشکل دارد.

آقای علیزاده - کلمه‌ی «کنوانسیون» را دیگر چه کار کنیم؟!

آقای جنتی - من هم نمی‌دانم که ژرم پلاسم چیست. بیولوژیکی چه معادلی دارد؟

آقای شبزنده‌دار - بله، یکی هم کلمه‌ی «بیولوژیکی» است که ایراد دارد.

آقای مدرسی یزدی - بله، کلمه‌ی «بیولوژیکی» هم همین‌طور است. بیولوژیکی را باید

«زیست‌شناختی» یا «علوم‌زیستی» بنویسند.

آقای جنتی - نه، معنای «بیولوژیکی» معلوم است دیگر.

آقای علیزاده - حضرت آیت‌الله شبزنده‌دار یک سؤال دیگری داشتند.

آقای شبزنده‌دار - بله، الآن آن را عرض می‌کنم. ببینید؛ در همان صفحه (۴) یعنی در

بند (۳) ماده (۴) گفته است: «ماده ۴- شرایط مربوط به واردات و اقدامات

پیشگیرانه

۱- ...

۳- طرف‌های متعاقد برای اطمینان از عدم وجود آفات قرنطینه‌ای، و صرف نظر از

وجود گواهی بهداشت گیاهی، حق خواهند داشت اقدام به بازرسی، نمونه‌برداری

و آزمایش محموله‌های وارداتی گیاهان و فرآورده‌های گیاهی کنند و در صورت

آلودگی محموله‌ها به آفات قرنطینه‌ای، آنها را آفت‌زدایی، مرجوع و یا معدوم

نمایند که در این صورت مراتب را به طور کتبی به اطلاع طرف متعاقد دیگر

خواهند رساند.» سؤال این است که خب برای ورود این‌طور چیزها به کشور

می‌توانند به خاطر مصالح عامه‌ای که وجود دارد، اجازه ندهند که وارد کشور بشود، اما

در مواردی که این محموله‌ها برای افراد خصوصی باشد و نه دولتی، آیا در این موارد

این تصرف و معدوم کردن بدون اذن آنها جایز است؟ یا اینکه نه، فقط می‌توانند

بگویند اجازه‌ی ورود نمی‌دهیم؟

آقای مدرسی یزدی - نه خب، ممکن است از این حکم سوء استفاده هم بشود؛ چون

هیچ قیدی نگذاشته است و گفته است: «معدوم نمایند». یعنی خودشان تصمیم

می‌گیرند و معدوم می‌کنند. الآن من خبر دارم. یک آقای صادرات چی خودش می‌گفت

که من به کشور چین پسته صادر کردم. چین به عنوان اینکه بار من آفلاتوکسین^{۱)} دارد، برگشت داد. همه‌ی کشتی‌ها مثلاً یک کشتی یا دو کشتی برگشتند. آن وقت همه‌ی محموله را خالی کردم و در یک محموله‌ی دیگر قرار دادم و فرستادم. یک مدت زمانی هم محموله روی دریا بود. بعد که به آنجا رسید، ترخیص شد و رفت. منظور اینکه نمی‌شود همین طوری موافقتنامه این اختیار را به آنها بدهد تا معدوم کنند یا هر کاری خواستند بکنند.

آقای علیزاده - یعنی شما می‌فرمایید دو تا اختیار به طرف داده است؟ یعنی این اختیار را دارد که مرجوع کند یا معدوم کند یا حسب مورد باشد.

آقای مدرسی یزدی - خب، «حسب موردش» را نوشته است دیگر؛ تشخیص با خودش است.

آقای علیزاده - نه، خب اینکه معلوم است. آنجایی که باید معدوم بکنند، معدوم می‌کنند؛ آنجایی که باید مرجوع بکنند، مرجوع می‌کنند. این بند این مطلب را می‌گوید.

آقای مدرسی یزدی - کجا باید معدوم بشود؟ با چه ملاکی؟

آقای علیزاده - اینجا نمی‌خواهد بگوید که هم اختیار دارند مرجوع بکنند و هم اختیار دارند که معدوم بکنند.

آقای شب‌زنده‌دار - خب چرا باید اختیار داشته باشند که یک مواردی را معدوم بکنند؟ مثلاً آن کشور در یک موردی به یک چیزی حساسیت دارد، خب می‌گوید محموله را برگردان. البته در یک مواردی بله، همین طور است که شما می‌گویید، ولی [این بند صراحتی ندارد].

آقای مدرسی یزدی - نه، اطلاق «معدوم کردن» واقعاً اشکال دارد.

آقای علیزاده - این اطلاق ندارد.

آقای مدرسی یزدی - چرا؛ اطلاق دارد.

آقای علیزاده - شما این طوری معنا بفرمایید که در مواردی که باید مرجوع کنند،

۱. آفلاتوکسین یک نوع سمی از قارچ اسپرژیلوس است که محصولاتی مانند ذرت، بادام، پسته و... را آلوده می‌کند، خصوصاً در نواحی گرم و مرطوب. این آلودگی می‌تواند در زمان رشد گیاه، برداشت محصول یا نگهداری آن ایجاد شود. آلودگی با این ماده سمی می‌تواند سبب سرطان کبد شود. (مقاله «آفلاتوکسین» در سایت مؤسسه سرطان ملی، قابل مشاهده در نشانی زیر: yon.ir/tu6l4P)

مرجع کنند و در مواردی که باید معدوم بکنند، معدوم بکنند.

آقای مدرسی یزدی - این موافقتنامه اختیار تشخیصش را به دست آن طرف دیگر داده است. البته این برای هر دو طرف همین طوری است.

آقای علیزاده - خب این آفات را دارد وارد آن مملکت می کند دیگر.

آقای مدرسی یزدی - خب وارد نکنند؛ بگویند از اینجا ببرید. اگر نبردید، معدوم می کنیم.

آقای علیزاده - فرضاً این محموله مرض جنون گاوی دارد.

آقای مدرسی یزدی - خب کاری ندارد؛ بگویند محموله را بردارید و ببرید. اگر نبردید، معدوم می کنیم. ما اشکال می گیریم و می گوئیم اطلاق «معدوم کردن» اشکال دارد.

آقای هاشمی شاهرودی - رأی بگیریید.

آقای علیزاده - آقایان، دیگر فرمایشی ندارند؟ حضرات آقایان فقهای که اطلاق این عبارت «مرجوع یا معدوم نمایند» را خلاف شرع می دانند، رأی بدهند.

آقای جنتی - نظر من هم این است مادامی که بشود از مالک این محموله کسب مجوز کرد، باید از او پرسند. باید به صاحب محموله بگویند یا معدومش می کنیم یا محموله را بازگردان.

آقای مدرسی یزدی - بله، مثل اینکه چهار تا رأی دارد. آیت الله یزدی هم رأی دادند.

آقای جنتی - خیلی خب، این رأی آورد.

آقای علیزاده - پس عبارت ایراد را بفرمایید تا بنویسم.

آقای مدرسی یزدی - اطلاق دادن اختیار برای «معدوم کردن» به طرف های متعاقد، خلاف شرع است.

آقای جنتی - ... نسبت به موردی که مالک اجازه نمی دهد یا بدون موافقت مالک ...

آقای مدرسی یزدی - ... در جایی که ضرورتی هم ندارد؛ چون حالا یک وقتی مالک موافقت نمی کند، ولی ضرورت دارد معدوم بشود.

آقای مؤمن - مگر به صادرکنندگانی که می خواهند محموله ی خود را به آن کشور ببرند، نمی گویند که این کشور محموله را بررسی می کند؟

آقای مدرسی یزدی - چرا؛ می گویند.

آقای مؤمن - خب وقتی این حرف را به او بگویند، او می تواند محموله اش را به آنجا نبرد. اگر می خواهد محموله اش دچار مشکل نشود، اصلاً آن را نمی برد. وقتی خودش با اطلاع می برد، یعنی روی این موضوع توافق کرده است. یک حرف های عجیبی می زنید!

آقای شب زنده دار - چه توافقی کرده اند؟!

آقای مؤمن - خیلی خب باشد، من چیزی نمی گویم.

آقای شب زنده دار - چه توافقی کرده است؟

آقای مؤمن - می گویند معدوم کردن محموله ای مشکل دار حرام است، ولی اینها خودشان [از قبل می دانند و این شرایط را قبول کرده اند].

آقای شب زنده دار - تازه، خود مالک هم حق ندارد اجازه بدهد که تحت هر شرایطی مالش را معدوم کنند.

آقای مؤمن - چه گفتید؟! نه آقا، این حرف ها چیست؟!

آقای شب زنده دار - این کار اسراف است.

آقای مؤمن - آقا یک نفر می خواهد محموله ای به جایی برود. به او می گویند که ما آنجا محموله را بررسی می کنیم و اگر ایراد داشته باشد، معدوم می کنیم.

آقای شب زنده دار - هر ایرادی داشته باشد؟

آقای مؤمن - هر ایرادی که نه؛ ایرادها را می گویند دیگر. مردم برای اموالی که می برند، این قدر حواسشان جمع است [که مال فاسد به آنجا نفرستند]. مگر آنجا الکی می آید معدوم می کند؟ حرف های عجیبی می زنید!

آقای شب زنده دار - همه که حواسشان جمع نیست.

آقای مؤمن - خیلی خب، باشد.

آقای مدرسی یزدی - حالا نفس این کار اسراف است.

آقای علیزاده - پس این ایراد چهار تا رأی دارد؟

منشی جلسه - حاج آقا، تقریر ایراد را بگویید: «اطلاق معدوم کردن ...»

آقای علیزاده - «اطلاق معدوم کردن محموله ...»

آقای مدرسی یزدی - «... در جاهایی که مجوز شرعی ندارد، خلاف شرع است.»

آقای مؤمن - «مجوز شرعی» یعنی چه؟!

آقای علیزاده - باید بگوییم «مجوز شرعی» یعنی چه. این طوری که نمی شود. شما باید بفرمایید که این مجوز شرعی در اینجا چیست.

آقای مدرسی یزدی - مجوز شرعی یعنی جایی که ضرورت ندارد و اجازه‌ی مالک هم نیست.

منشی جلسه - پس بگوییم: «نسبت به مواردی که ...»

آقای علیزاده - «... در مواردی که ضرورت وجود ندارد ...»

آقای جنتی - قید «مجوز شرعی» را نباید ذکر بکنیم. یک چیز گنگ نباید باشد.

آقای علیزاده - بله.

آقای مدرسی یزدی - بگوییم: «در مواردی که ضرورت ندارد و اجازه‌ی مالک هم نیست ...»

آقای علیزاده - «در جایی که معدوم نمودن آن ضروری نیست یا اینکه مالک راضی به این امر نیست ...»

آقای جنتی - بله.

آقای علیزاده - اول عبارت «مالک راضی به این امر نیست» را باید بگوییم و بعد، عبارت «ضرورت ندارد» را بگوییم.

منشی جلسه - نسبت به مواردی که مالک راضی به این امر نیست و ضرورتی هم وجود ندارد ...»

آقای اسماعیلی - کلمه‌ی «مجوز» به جای «ضرورت» بهتر نیست؟

آقای ابراهیمیان - چه مجوزی منظورتان است؟

آقای اسماعیلی - منظورم «مجوز شرعی» است.

آقای علیزاده - «مجوز شرعی» گنگ است.

آقای ابراهیمیان - عبارتمان نباید به نحو کلی باشد.

آقای علیزاده - بله، چون بعد، این بحث پیش می‌آید که چه کسی بفهمد مجوز شرعی چیست.

آقای ابراهیمیان - البته خود از بین بردن آفات گیاهی یک ضرورت است؛ چون راه دیگری نیست. محموله را آورده‌اند که از مرز رد کنند. حالا در گمرک می‌خواهند آن را بازرسی کنند [که حین بازرسی متوجه وجود این آفات می‌شوند]. حالا با این آفات

چه کار کنند؟ می خواهند اصلاً این محموله‌ی فاسد وارد نشود. وقتی می خواهند وارد نشود، تنها راه این است که معدومش کنند. چه کارش کنند؟ وگرنه مثل وضعیت قاچاق کالا در ایران می شود. محموله‌های قاچاق را می گیرند و بعد آنها را می فروشند!

آقای شب‌زنده‌دار - نه، می‌توانند اجازه‌ی ورود ندهند. اجازه‌ی ورود به آنها نمی‌دهند.
آقای علیزاده - حضرات آقایان همین فرمایشات را در مورد کالای قاچاق [در هنگام بررسی لایحه مبارزه با قاچاق کالا و ارز] فرمودند و گفتند که معدوم شدن کالای قاچاق اشکال دارد، اما «آقا» [= مقام معظم رهبری] فرمودند این کالاها باید معدوم بشود.^(۱)

آقای مدرسی یزدی - نخیر، بعداً خودشان چیز دیگری فرمودند و استدراک کردند. خودشان بعداً استدراک فرمودند.^(۲)

آقای سوادکوهی - جناب علیزاده، ببخشید؛ برای اینکه این ایراد برای ما هم مشخص شود، عرض می‌کنم. به نظر می‌آید آنچه که الآن در این بند (۳) ماده (۴) هست، این است که طرف‌های موافقتنامه از باب اعمال حاکمیت قطعاً مجازند که یک کارهایی انجام بدهند و آن ایجاد یک محلی به عنوان قرنطینه است. قرنطینه برای این است که بررسی کند که آنچه از گیاهان وارد می‌شود، آفت دارد یا خیر. دولت‌ها هم بر مبنای یک سیر منطقی یک کارهایی را در این زمینه انجام می‌دهند. کار منطقی‌شان این است که خب در مرحله‌ی اول، اگر آن گیاهی که وارد شد، نیاز به آفت‌زدایی داشت و حتی

۱. «[در موضوع] قاچاق، بنده به مسئولین گفته‌ام که آقایان، وقتی شما آن باند قاچاقچی را پیدا می‌کنید و آن جنس کلان قاچاق را که چند هزار تن وزن آن است، وارد کشور می‌کنید، این جنس را جلوی چشم همه آتش بزنید. ضربه بزنید به قاچاقچی، به جنس دارای مشابه داخلی.» (بیانات مقام معظم رهبری در دیدار اқشار مختلف مردم مورخ ۱۳۹۵/۵/۱۱، قابل دسترسی در نشانی زیر: <http://farsi.khamenei.ir/speech-content?id=33886>)

۲. «مبارزه‌ی جنسی با قاچاق - همین مسئله‌ی انهدام [کالای قاچاق]- بسیار مهم است. البته بعضی از مرتبطين با این مسائل به ما گفتند که بعضی از این اقلام را می‌شود باز صادر کرد؛ [یعنی] برگرداند و صادر کرد. خیلی خب، این را حرفی ندارم. یعنی من این را الآن اعلام می‌کنم اینکه ما گفتیم حتماً منهدم کنند جنس را، جنس قاچاق را، این شامل آن قاچاق‌های جزئی و شامل این کوله‌برها و مانند اینها نیست. ما باندهای قاچاق و کارهای بزرگ [را می‌گوییم]. اینهایی که بازار کشور را تحت تأثیر قرار می‌دهد.» (بیانات مقام معظم رهبری در دیدار رئیس جمهور و اعضای هیئت دولت مورخ ۱۳۹۵/۶/۳، قابل دسترسی در نشانی زیر: <http://farsi.khamenei.ir/speech-content?id=34162>)

مالک هم اجازه‌ی این کار را ندهد، امکان داشته باشد تا آفت‌زدایی شود. پس ولو بدون اجازه‌ی مالک اینها در مواردی مطلقاً می‌توانند آفت‌زدایی کنند. در مرحله‌ی بعد آن کشور می‌بیند هزینه‌ی این کار زیاد است و احتمالاً بنا به بعضی مسائل و مصالح می‌گویند این محموله را مسترد و مرجوع کنید. پس آن را مرجوع می‌کنند و این بار هم باز بدون اجازه‌ی آن شخصی است که مال را برای عرضه به آن کشور آورده است. حالت سوم حالتی است که مربوط به موارد حاد است. ظاهراً این طور به نظر می‌آید که در موارد حاد - که مواردی است که اگر در همان زمان اقدام به از بین بردن آفات نکنند، آن آفت در آن کشوری که می‌خواهد به آنجا برگردد و همچنین در کشور خودش موجب ایجاد زیان جدی و حاد شود - اینجا می‌گویند خب، در این موارد با توافق طرفین از باب اعمال حاکمیت کشورها به صورت منطقی محموله را از بین می‌برند. حالا الآن در این توافق با هم شرط کرده‌اند که این کارها را انجام بدهند.

آقای مدرسی یزدی - همین‌ها را در موافقتنامه بنویسند، ما حرفی نداریم.

آقای سوادکوهی - نه، خب ما از ظاهر مصوبه این طور فهمیدیم که غیر از این نیست، چرا؟ چون دارد سه مرحله را مطرح می‌کند. قرنطینه که قطعاً هست. قرنطینه با اجازه‌ی کسی نیست؛ یعنی با اجازه‌ی شخصی که کالایی را وارد یا صادر می‌کند، نیست. حکم قرنطینه غیر از این نیست. قاعدتاً در قرنطینه سه کار را انجام می‌دهند: یا اینکه آفت‌زدایی می‌کنند یا اگر از مواردی است که نیاز به انجام امری است و باید مرجوع شود تا خود مالک عمل کند، برمی‌گردانند. یک حالت سوم هم حالتی است که با توجه به اهمیت موارد، [محموله را از بین می‌برند]. حالا شما می‌گویید این مراحل را ذکر کند. من می‌گویم این مراحل در توافقات معمولاً قطعی است. یعنی اگر بخواهد مرحله به مرحله بگوید، نیاز به یک آیین‌نامه‌ای پیدا می‌شود که باید در نحوه‌ی اعمال آنچه که می‌خواهد معدوم بکنند، وضع کنند.

آقای مدرسی یزدی - الآن بالجمله و کلی گفته است.

آقای علیزاده - خیلی خب، حالا آقایان فقها، قبول نمی‌کنند. چه کار کنیم؟

آقای مؤمن - خیلی خب، باشد.

آقای علیزاده - اشکال دیگری ندارید؟ آن دو سه اشکال خلاف اصل (۱۵) را هم بنویسید.

منشی جلسه - موارد خلاف اصل (۱۵) را هم نوشتم.

آقای سوادکوهی - حالا البته یک چیزی هم خدمتتان عرض کنم. آن مطلب قبلی که عرض کردم، شاید در متن انگلیسی موافقتنامه روشن تر باشد. چون این جزء (پ) بند (۲) ماده (۴) را هم که نگاه می‌کردم، همان بحث مرحله مرحله بودن از آن فهمیده می‌شود. البته شاید این طوری باشد. البته به نظرم یک خُرده مبهم نوشته‌اند.

آقای علیزاده - ما که عرض کردیم، ولی آقایان قبول نمی‌کنند.

آقای سوادکوهی - نه، جزء (پ) بند (۲) ماده (۴) را می‌خواهم عرض کنم.

آقای علیزاده - بله، هر سه تا مورد را عرض کردیم دیگر.

آقای سوادکوهی - شما چه فرمودید؟

آقای علیزاده - ما گفتیم موافقتنامه بین مراحل مختلف تفکیک کرده است، اما آقایان قبول نمی‌کنند. چه کار کنیم؟ سراغ موضوع بعدی برویم.

آقای سوادکوهی - [جزء (پ) بند (۲) ماده (۴) می‌گوید:] «پ) از ورود عوامل کنترل بیولوژیکی آفات و گیاهان تراریخته به قلمرو خود جلوگیری و یا آن را محدود نماید.»

آقای علیزاده - آقای دکتر، آقایان فقها به این موضوع ایراد گرفتند.^(۱)

۱. نظر شماره ۹۶/۱۰۲/۲۵۴۴ مورخ ۱۳۹۶/۰۶/۲۲ شورای نگهبان: «عطف به نامه شماره ۲۴۱/۴۷۹۷۸ مورخ ۱۳۹۶/۰۶/۱۱، لایحه موافقتنامه همکاری در زمینه حفظ نباتات و قرنطینه گیاهی بین دولت جمهوری اسلامی ایران و دولت جمهوری آذربایجان مصوب جلسه مورخ هفتم شهریورماه یکهزار و سیصد و نود و شش مجلس شورای اسلامی در جلسه مورخ ۱۳۹۶/۰۶/۲۲ شورای نگهبان مورد بحث و بررسی قرار گرفت که نظر این شورا به شرح زیر اعلام می‌گردد:

۱- در بند (الف) ماده (۱)، واژه «ژرم‌پلاسم» مغایر اصل (۱۵) قانون اساسی شناخته شد.

۲- در جزء (پ) بند (۲) ماده (۴)، واژه «بیولوژیکی» مغایر اصل (۱۵) قانون اساسی شناخته شد.

۳- در بند (۳) ماده (۴)، اطلاق معدوم کردن محموله نسبت به مواردی که مالک راضی به این امر نیست و ضرورتی نیز وجود ندارد، خلاف موازین شرع شناخته شد.»

لایحه موافقتنامه همکاری‌های اقتصادی بین دولت جمهوری اسلامی ایران و دولت جمهوری اسلونی

آقای عزیزاده - «لایحه موافقتنامه همکاری‌های اقتصادی بین دولت جمهوری اسلامی ایران و دولت جمهوری اسلونی»^(۱) آقایان اگر در مورد این موافقتنامه مطلبی دارند، بفرمایند.

آقای جنتی - آقای شب‌زنده‌دار، این نظری که مجمع مشورتی فقهی^(۲) داده است، نظر واجب‌الرعیه‌ای نیست، ولی حالا شما هم در این خصوص صحبتی بفرمایید.

آقای شب‌زنده‌دار - بله، بعضی از اعضای مجمع می‌گفتند که عبارت «با تأیید روابط دوستانه»^(۳) اشکال دارد. البته این دوستانه در مقابل جنگ است، نه آن مودتی که قرآن نهی فرموده است.

آقای مدرسی یزدی - «لَا يَنْهَاكُمُ اللَّهُ عَنِ الَّذِينَ لَمْ يُقَاتِلُوكُمْ فِي الدِّينِ وَلَمْ يُخْرِجُوكُمْ مِنْ دِيَارِكُمْ أَنْ تَبَرُّوهُمْ وَتُقْسِطُوا...»^(۴)

۱. لایحه موافقتنامه همکاری‌های اقتصادی بین دولت جمهوری اسلامی ایران و دولت جمهوری اسلونی در تاریخ ۱۳۹۵/۱۲/۱۸ به تصویب هیئت وزیران رسید. این لایحه پس از ارسال به مجلس شورای اسلامی، در تاریخ ۱۳۹۶/۶/۷ با اصلاحاتی به تصویب نمایندگان رسید و مطابق با روند قانونی پیش‌بینی شده در اصل (۹۴) قانون اساسی طی نامه‌ی شماره ۲۶۵/۴۷۹۷۱ مورخ ۱۳۹۶/۶/۱۱ به شورای نگهبان ارسال شد. شورای نگهبان پس از بررسی این مصوبه در جلسه‌ی مورخ ۱۳۹۶/۶/۲۲، نظر خود مبنی بر عدم مغایرت این مصوبه با موازین شرع و قانون اساسی را طی نامه‌ی شماره ۹۶/۱۰۲/۲۵۴۳ مورخ ۱۳۹۶/۶/۲۲ به مجلس شورای اسلامی اعلام کرد.

۲. نظر مجمع مشورتی فقهی شورای نگهبان، شماره ۹۶/ف/۱۵۱ مورخ ۱۳۹۶/۶/۲۰: «نظر یکی از اعضای این بود که مناسب است عبارت «روابط دوستانه» به «روابط عادلانه» تبدیل شود تا موهم مودت و دوستی نسبت به غیر مسلمانان نباشد.»

۳. مقدمه‌ی موافقتنامه همکاری‌های اقتصادی بین دولت جمهوری اسلامی ایران و دولت جمهوری اسلونی مصوب ۱۳۹۶/۶/۷ مجلس شورای اسلامی: «دولت جمهوری اسلامی ایران و دولت جمهوری اسلونی (که از این پس «طرف‌های متعاقد» نامیده می‌شوند)، با تأیید روابط دوستانه بین دو دولت و ملت‌های متبوع خود ... به شرح زیر توافق نمودند: ...»

۴. «خدا شما را از نیکی کردن و رعایت عدالت نسبت به کسانی که در راه دین با شما پیکار نکردند و از خانه و دیارتان بیرون نراندند، نهی نمی‌کند؛ چرا که خداوند عدالت‌پیشگان را دوست دارد.» سوره‌ی

آقای عزیزاده - این «دوستانه» به این معنا نیست که ما بگوییم ای غیر مسلمان، ما شما را برادر خود می دانیم.

آقای شبزنده‌دار - حالا آنها [= برخی اعضای مجمع مشورتی فقهی] گفتند ادب اسلامی اقتضا می کند یک واژه‌ی دیگری به کار ببرند؛ مثلاً بگویند «روابط عادلانه». وقتی قرآن منع فرموده است که دوستی کنند،^(۱) می گویند بنویسند «روابط عادلانه».

آقای عزیزاده - اگر الآن می خواستند متن موافقتنامه را بنویسند، به دولت می گفتیم این طوری بنویسند، اما حالا موافقتنامه را نوشته اند و برای بررسی به اینجا آمده است.

آقای ابراهیمیان - حاج آقا، «روابط دوستانه» در ادبیات بین المللی همان چیزی است که شما می گویند.

آقای اسماعیلی - بله، دوستی یعنی غیر دشمنانه.

آقای ابراهیمیان - بله، یعنی غیر دشمنانه.

آقای عزیزاده - بله، روابط دوستانه یعنی با همدیگر محاربه نکنند؛ جنگ نکنند.

آقای مدرسی یزدی - «إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَالَّذِينَ هَادُوا وَالصَّابِئُونَ وَالنَّصَارَى مَنْ آمَنَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَعَمِلَ صَالِحًا فَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ».^(۲) در این آیه، «نصاری» آمده است دیگر.

آقای ابراهیمیان - چون این «دوستانه» به معنای برادرانه نیست.

آقای عزیزاده - حتی اگر خود «مودت» هم بگویند، منظورشان دوستی ایمانی نیست.

آقای جنتی - این موافقتنامه را تمام کنید تا سراغ نامه‌های دیوان برویم.

آقای عزیزاده - بله، حتی اگر خود «مودت» را هم بگویند، منظورشان دوستی ایمانی

→

ممتحنه، آیه (۸)

۱. «إِنَّمَا يَنْهَاكُمُ اللَّهُ عَنِ الَّذِينَ قَاتَلُوكُمْ فِي الدِّينِ وَأَخْرَجُوكُم مِّن دِيَارِكُمْ وَظَاهَرُوا عَلَىٰ إِخْرَاجِكُمْ؛ خَدَاوَنَد تَنهَا شَمَا رَا اَز دُوسْتِي وَ رَابِطَه بَا كَسَانِي نَهِي مِي كَنَد كِه دَر اَمْر دِين بَا شَمَا پِيكَار كَرْدَنَد وَ شَمَا رَا اَز خَانَه‌هَائِي تَان بِيرون رَانَدَنَد يَا بَه بِيرون رَانَدَن شَمَا كَمَك كَرْدَنَد وَ هَر كَس بَا أَنَا ن رَابِطَه دُوسْتِي دَاشْتَه بَاشَد، ظَالَم وَ سَتْمَگَر اَسْت.» سوره ممتحنه، آیات (۸) و (۹)

۲. «آنها که ایمان آورده‌اند، و یهود و صابئان و مسیحیان، هرگاه به خداوند یگانه و روز جزا ایمان بیاورند و عمل صالح انجام دهند، نه ترسی بر آنهاست و نه غمگین خواهند شد.» سوره‌ی مائده، آیه

نیست. آقایان به این مصوبه ایرادی دارند؟

آقای مدرسی یزدی - نه.

آقای جنتی - نه.

آقای علیزاده - خب، پس این موافقتنامه هم تمام شد.^(۱)

۱. نظر شماره ۹۶/۱۰۲/۲۵۴۳ مورخ ۱۳۹۶/۶/۲۲ شورای نگهبان: «عطف به نامه شماره ۲۶۵/۴۷۹۷۱ مورخ ۱۳۹۶/۶/۱۱، لایحه موافقتنامه همکاری‌های اقتصادی بین دولت جمهوری اسلامی ایران و دولت جمهوری اسلوونی مصوب جلسه مورخ هفتم شهریورماه یکهزار و سیصد و نود و شش مجلس شورای اسلامی در جلسه مورخ ۱۳۹۶/۶/۲۲ شورای نگهبان مورد بحث و بررسی قرار گرفت که مغایر با موازین شرع و قانون اساسی شناخته نشد.»

مقام معظم رهبری حضرت آیت الله خامنه‌ای مد ظله العالی

در دیدار با اعضای شورای نگهبان (۱۳۹۲/۸/۸)

«یکی از چیزهایی که شاید بنده قبلاً هم عرض کرده‌ام... انتشاره‌اکرات شوراست. این خیلی چیز خوبی است... فرض
بفرمایید در قانون مجازات ماده چندم این قانون، ممکن است دو نظر مخالف یا سه نظر مخالف وجود داشته باشد. خیلی خوب
است که در انتشاره‌اکرات، این نظرات مخالف ذکر شود... یعنی این می‌شود یک مستندی، این یک سبانه‌ای است.
این سوابق مهم است. اینکه مثلاً شورای نگهبان بتواند در سال هزار و چهارصد و فلان بگوید که این حکم و این بنا مثلاً در نگاه سال
پیش در شورای نگهبان بحث شد و این حرف‌ها گفته شد و این نظر از بحث‌ها در آمد، خود این یک مستند و یک پشتوانه تقویت
علمی است برای آرای شورا. بنابراین انتشاره‌اکرات هم به نظر من خیلی خوب است.»

پژوهشکده شورای نگهبان

آدرس: تهران، خیابان شهید سپهبد قمری،

کوچه شهید دهقانی نیا (خسرو سابق)، پلاک ۱۲

صندوق پستی: ۱۴۶۳ - ۱۳۱۴۵

تلفکس: ۰۲۱ - ۸۸۳۲۵۰۴۵

info@shora-rc.ir

www.shora-rc.ir